CULTURE AND ART

DOI: https://doi.org/10.64076/ap260928.05

Liudmyla Zyma
A. V. Nezhdanova National Academy of Music, Odesa, Ukraine

CHAMBER AND INSTRUMENTAL PERFORMANCE IN THE ASPECT OF POST-DIGITAL AESTHETICS OF MUSIC

Abstract. The theses examine the phenomenon of the "post-digital" as a new cultural and artistic reality characterized by the "normalization" of digital technologies and their organic integration with analogue artistic practices. Particular attention is given to manifestations of post-digital aesthetics in contemporary ensemble music-making, where electronic sound phenomena acquire an independent artistic and semantic function. Using Christopher Cerrone's Liminal Highway for flute and live electronics as a case study, the study explores the interaction between the living and the "non-living" within the performance space and the emergence of new models of musical communication.

Keywords: post-digital aesthetics, ensemble interaction, conceptual performance practice, cultural space.

Людмила Зима
Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової, Одеса, Україна

КАМЕРНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНЕ ВИКОНАВСТВО В АСПЕКТІ ПОСТ-ЦИФРОВОЇ ЕСТЕТИКИ МУЗИКИ

Анотація. У тезах розглядається феномен "постдиджитал" як нова культурно-мистецька реальність, що характеризується явищем "нормалізації" цифрових технологій та їх органічним поєднанням з аналоговими художніми практиками. Особливу увагу приділено проявам пост-цифрової естетики в сучасному ансамблевому музикуванні, де електронні звукові феномени набувають самостійної художньо-смислової функції. На прикладі твору Крістофера Черроне "Liminal Highway" для флейти та живої електроніки досліджується проблема взаємодії живого й "неживого" у виконавському просторі та формування нових моделей музичної комунікації.

Ключові слова: пост-цифрова естетика, ансамблевість, концептуальне виконавство, культурний простір.

Соціокультурні радикальні зрушення першої чверті XXI століття позначені новим нещодавнім мистецьким та культурним феноменом "постдиджитал" - який в пост-цифровому досвіді проявляє глибинні істини самосвідомості сучасної людини і її світовідчуття. Провідною ознакою явища "постдиджитал" є втрата у соціальному сприйнятті відчуття новизни та футуристичності у відношенні цифрових технологій, і, навпаки, придбання означеним явищем характеру буденності, звичності, як навколишнє повітря, чи зміна пір року, що нас ніяк не дивують. В названому процесі спостерігаємо і деяку нову самоіронію, і наявність соціальної втоми від безперервного спілкування з цифровими гаджетами, світінням екранів та дисплеїв. Приймаючи "нормалізацію" нової цифрової якості в культурній дійсності сучасний індивід обживаючи нові, надзвичайно розширюючі мистецький, аж до космічного, культурний простір можливості, шукає спроможності відтворити його за допомогою об'єднання

цифрових та аналогових технологій мистецтва. Як зауважують О.Рябініна, І.Коваленко "…склалася тенденція до взаємної представленості художньо-естетичних узагальнень і явищ пост-цифрової практики, які оформлюють онтологічні смисли духовно-інтелектуального досвіду" [2, с. 215].

Власне, сам феномен "постдиджитал", пост-цифрової естетики, а також його межі в культурі сьогодні ще знаходяться у стадії визначення, але стане в нагоді розглянути деякі торкання означеного культурно-мистецького простору в його опредмечуванні камерними музикантами, що живо відгукнулись на нові мистецькі інсайти. Епоха "постдиджитал", вже звично демонструє нам дифузію художніх засобів мистецтва аналогового акустичного та цифрового, але найбільш природним та логічним названий процес виступає в ансамблевій музиці, де штучні звукові явища набирають неймовірної різноманітності, не тільки в якісних та інших характеристиках звуку, але й надання останнім великої кількості характерних психологічних особистісних ознак, спроможних наділити ці звукові віртуальні явища функцією повноправного учасника ансамблевого музикування, що впливає на цілісний художній результат. При достатній звичності в сучасному музичному просторі таких синтетичних звукових побудувань сьогодні їх теоретичне осмислення дещо відсувається, не зважаючи на окремі, "суто технічні" аналізи виконання конкретних складно організованих творів.

Прикладом може служити твір видатного американського композитора Кристофера Черроне "Liminal Highway" (2016), написаного спеціально для соло-флейти та живої електроніки. Даний шістнадцятихвилинний музичний цикл із п’яти частин спеціально створений для видатного австралійського флейтиста, лауреата премії "Греммі" Тима Мунро (Tim Munro), який і здійснив прем’єру цієї музики. Образна канва твору – лімінальний простір - тема, що захватила суспільну свідомість в останнє десятиліття. "Опускаючи численні його (лимінального простору) заворожуючі ефекти в мистецтві, що викликають жвавий інтерес філософів, соціологів, мистецтвознавців, психологів до означеного феномену, зазначимо, що лимінальний простір в музиці, це, насамперед, важко визна чені ефекти парадоксальних психологічних відчуттів, які через сонорику напруженої тиші, іноді з містичним забарвленням, занурюють слухача та виконавця у так звані "порогові" стани особистості в устремлінні зазирнути за межі реальності" [1, с. 72].

Але що складає "сонорику напруженої тиші", "лимінального простору" в партитурі "Liminal Highway"? Один із суто технічних смислових шарів, безумовно замислений автором, це наявність фізичного спілкування на сцені двох видів флейт (основної та пікколо) одного виконавця з різноманітними штучними звуковими феноменами від суто сонорних побудувань до таких електронних ефектів як акустична затримки (delay), клік-треки та підключення семплів, що разом з дмуханням на пивних пляшках в останній частині "Suddenly it is missing" створює фантасмагоричний звуковий ландшафт. Але є ще декілька смислових шарів, які дещо затмарюються яскравістю та незвичайністю представленого перформансу "Liminal Highway". Один із них проблема

коммунікації живого і "неживого", визнання онтропоморфних властивостей для останнього в ансамблевій взаємодії. Але у виконавському концептуальному осмисленні "Liminal Highway" відтворення даної партитури, як і великої кількості схожих у поєднанні акустичної музики з електронікою, поєднує глибинні питання Нового культурного простору. Безмежні просторові якості музичного світу "постдиджитал", досвід спілкування з яким є незворотним, привабливим та саморозвитковим, трансформують світосприйняття сучасного музиканта у комплоті музикування та технології відкриваючи нові змістовності звуку, темброві сполучень, глибинних інтуїцій у семиозисі сучасного ансамблевого культурного простору.

REFERENCES / СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Зима, Л. (2025). Трансформація музичного простору в камерно- інструментальній музиці XX – початку XXI століть. Fine Art and Culture Studies, (6), 68–74. https://doi.org/10.32782/facs-2025-6-9

2. Рябініна О., Коваленко І. (2018). Простір Homo Virtualis і пост-цифрова естетика музики. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва, (4), 214-221. https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2018.153054